

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci navrhovateľa **I.**, bývajúceho vo **V.**, zastúpeného JUDr. J., advokátom so sídlom v **P.**, proti odporcovi **S.**, so sídlom v **B.**, vo veci pobočky Prievidza, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu **H.**, **o mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde v Prievidza pod sp. zn. 15 C 178/2005, o dovolaní generálneho prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Prievidza z 29. marca 2006, č.k. 15 C 178/2005-44 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 31. júla 2006, sp. zn. 4 Co 170/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Prievidza z 29. marca 2006, č.k. 15 C 178/2005-44 vo výroku o trovách konania a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. júla 2006, sp. zn. 4 Co 170/2006 **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Prievidza na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 29. marca 2006, č.k. 15 C 178/2005-44 odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 72.000,- Sk titulom mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, v prevyšujúcej časti návrh zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania 180,- Sk a odporcovi 120,- Sk na účet súdu prvého stupňa do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že na strane

navrhovateľa, u ktorého bola zistená choroba z povolania, sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov). Keďže navrhovateľovi bolo priznané z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia 300 bodov a odškodnenie vo výške dvojnásobku základného počtu bodov poskytnuté odporcom vo výške 36.000,- Sk súd nepovažoval za dostatočné, za primerané považoval ďalšie zvýšenie v zmysle § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky o ďalší štvornásobok základného počtu bodov, vyhovel žalobe len v rozsahu 72.000,- Sk a v prevyšujúcej časti návrh zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. Vzhľadom na pomer žalovanej pohľadávky (180.000,- Sk) a pohľadávky priznanej súdom má väčšinový úspech v konaní odporca, ktorý si však náhradu trov konania neuplatnil, preto mu súd náhradu trov konania nepriznal. Navrhovateľ nárok na náhradu trov konania nemá, preto mu súd náhradu trov konania tiež nepriznal. O náhrade trov štátu súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie navrhovateľa uznesením z 31. júla 2006 sp. zn. 4 Co 170/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku o náhrade trov konania potvrdil. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení poukázal na to, že z navrhovateľom uplatneného nároku proti odporcovi 180.000,- Sk, predstavujúceho zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z titulu choroby z povolania, súd mu priznal 72.000,- Sk, v dôsledku čoho úspech navrhovateľa nebol väčšinový. Správne preto súd prvého stupňa uviedol, že odporcovi, ktorý mal v konaní väčšinový úspech, by patrila náhrada trov konania, avšak tento si náhradu trov konania neuplatnil. Za správne preto považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý v zmysle § 142 ods. 2 O.s.p. žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Aj keď je predmetom konania zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, priznaná suma zodpovedá zákonným hľadiskám § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. bol tohto názoru, že v prejednávanej veci neprichádza do úvahy rozhodovanie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. (ale že pri rozhodovaní o náhrade trov konania treba postupovať podľa zásady úspechu v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p.)

Proti rozsudku Okresného súdu Prievidza z 29. marca 2006, č.k. 15 C 178/2005-44 vo výroku o náhrade trov konania v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 31. júla 2006, sp. zn. 4 Co 170/2006 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o nepriznaní náhrady trov prvostupňového konania, na základe podnetu navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie, navrhol rozsudok súdu

prvého stupňa v napadnutej časti v spojení s uznesením krajského súdu zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť Okresnému súdu Prievidza na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Navrhovateľ v konaní preukázal dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čím je daný základ nároku. Určenie výšky uplatneného nároku záviselo od úvahy súdu, preto boli z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p (navrhovateľ mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Pre posúdenie aplikácie tohto ustanovenia nie je právne významné, v akom rozsahu navrhovateľ žiadal priznať mimoriadne zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia. Navrhovateľovi z hmotného práva nevyplývalo právo na konkrétne plnenie, ale nárok na plnenie mu vznikol až rozhodnutím súdu, ktorým sa zakladá nový právny nárok v určitom rozsahu (konštitutívne rozhodnutie). Či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určenie aký rozsah zvýšenia odškodnenia je primeraný, závisí plne na úvahe súdu. Ak súd návrhu čo do právneho základu vyhovel a návrh v časti zamietol iba nad určitú výšku zvýšenia priznaného základného odškodnenia, nemohol o náhrade trov konania rozhodnúť v zmysle zásady zodpovednosti za výsledok.

Navrhovateľ sa s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora stotožnil a žiadal mu vyhovieť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Odporca navrhol mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť a konanie zastaviť z dôvodov uvedených v § 243b O.s.p., pretože súd rozhodoval o úrazovej dávke, o ktorej nemal právomoc rozhodovať, resp. mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ došlo k vadám uvedeným v § 243 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale

i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli dovolateľom namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie krajského súdu o náhrade trov konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V mimoriadnom dovolaní vytýka generálny prokurátor nesprávnu aplikáciu § 142 ods. 2 O.s.p. v súvislosti s rozhodnutím o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerene nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

Pri rozhodovaní o trovách konania v zmysle § 142 O.s.p. platia dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.) Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch : 1/ ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2/ ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a 3/ ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. z hľadiska

rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti), a to ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (prípadne znaleckého posudku). Ak je tento splnený, je potrebné o náhrade trov konania rozhodnúť podľa tohto ustanovenia.

V danej veci sa navrhovateľ domáhal zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu stanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Súd nižšieho stupňa dospel k záveru, že návrh navrhovateľa je čo do právneho základu opodstatnený (sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa) a čiastočne návrhu vyhovel. Určenie samotnej výšky plnenia (rozsah zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia) bolo nepochybne závislé na ich úvahe, čo v konaní ani namietané nebolo. Preto boli splnené všetky zákonné predpoklady na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. (navrhovateľ mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Krajský súd mal správne aplikovať toto ustanovenie a priznať navrhovateľovi, hoci mal v konaní čiastočný úspech, plnú náhradu trov konania. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 O.s.p. nie je právne významné to, v akom rozsahu žiadal navrhovateľ priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania medzi účastníkmi v spojení s uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania a uznesenie krajského súdu, ktorým potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania, ako i súvisiaci výrok o trovách odvolacieho konania v zmysle § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p. a § 243b ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: